

LAHTI, RUUHIJÄRVI, TULIMÄEN KALLIOALUE LUONTOSelvITYKSEN TÄYDENNYS 2025

Marko Vauhkonen
Ympäristösuunnittelu Enviro Oy
2.10.2025

1 JOHDANTO

Lahden kaupungin Ruuhijärven rekisterikylässä sijaitsevalle Tulimäen kallioalueelle on laadittu suunnitelma kiviaineksen ottamiseksi. Hanketta varten tehtiin luontoselvitys vuonna 2024 (Vauhkonen 2025).

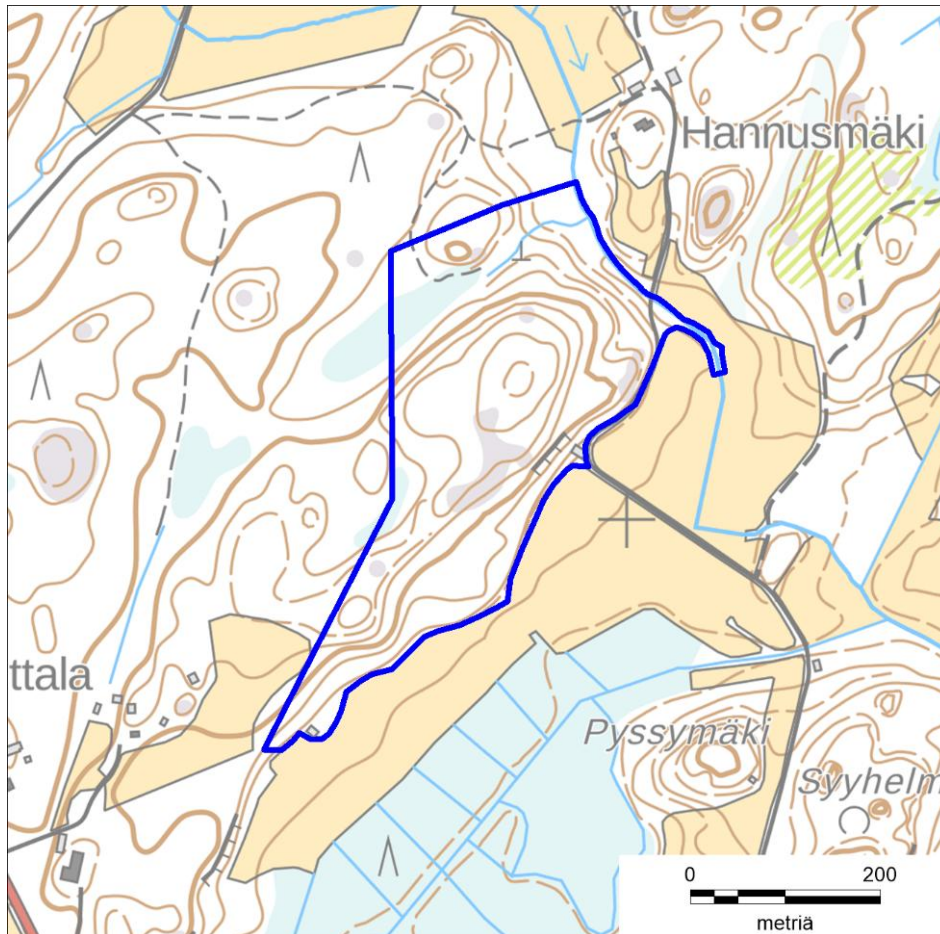
Hämeen ELY-keskus on antanut 3.9.2025 lausunnon, jossa todetaan luontoselvityksen täydennystarve kangasvuokon, kirjoverkkoperhosen ja eteläisemmän suon osalta. Täydentävä selvitys tai arviointi on tarpeen, koska kallioalue on avohakattu luontoselvityksen maastotöiden jälkeen.

Tulimäen kallioalueen luontoselvityksen täydennys tilattiin syyskuussa 2025 Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä, jossa työn on tehnyt biologi, FM Marko Vauhkonen.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

Tarkastelu käsittää kuvaan 1 rajatun alueen, joka sijaitsee pääosin kiinteistöillä 532-408-6-57 ja 532-408-6-28. Selvitysalueen pinta-ala on noin 10,5 hehtaaria.

Alueelle tehtiin maastokäynti 18.9.2025, jolloin selvitysalueen kallioiset osat käveltiin kattavasti läpi. Maastossa havainnoitiin kangasvuokon mahdollisia esiintymiä ja lajille soveltuvia kasvupaikkoja sekä arvioitiin alueen potentiaalia kirjoverkkoperhosen esiintymisen kannalta. Lisäksi tarkastettiin luontoselvityksessä (Vauhkonen 2025) arvokkaaksi luontokohteeksi rajatun eteläisemmän suon nykytila.

Kuva 1. Tulimäen selvitysalueen rajaus (sininen viiva). Pohjakartta © Maanmittauslaitos.

3 TULOKSET

Yleiskuvaus

Tulimäen kallioalue avohakattiin alkukevällä 2025. Hakkuualueella kasvoi syyskuussa 2025 jonkin verran koivun ja pihlajan vesoja tai taimia, vähän kuusen taimia sekä melko runsaasti katajaa (kuva 2). Kenttäkerroksessa ovat runsastuneet metsä- ja hie- takastikka, metsälauha sekä erityisesti sananjalka ja vadelma. Lisäksi tavataan mm. puolukkaa ja kanervaa sekä niukemmin mustikkaa, kangasmaitikkaa, kevätpiippoa, kioloa, maitohorsmaa, rätvänää, nuokkuhelmikkää, nurmirölliä ja muita heiniä. Met- säkoneen urissa esiintyy lisäksi monia rikkakasveja yms.

Kangasvuokko

Tulimäen alueelta tai sen läheisyydestä ei ole tiedossa aiempia havaintoja (mm. Suo- men Lajitietokeskus) kangasvuokosta. Lajia ei tavattu myöskään vuoden 2024 luonto- selvityksessä (Vauhkonen 2025) eikä vuoden 2025 inventoinnissa.

Kangasvuokon tyvilehdet talvehtivat matalana vihreänä ruusukkeena. Tästä johtuen laji on huolellisella etsimisellä löydettävissä myös kukinta-ajan ulkopuolella. On huomattava, että kaikki kangasvuokkoyksilöt eivät kuki vuosittain, vaan steriilien yksilöiden osuus esiintymissä voi olla huomattavan suuri. Näin ollen lajia ei voida inventoida pelkästään kukkivia yksilöitä etsimällä, vaan havainnointi joudutaan tekemään lehti-ruusukkeisiin keskittyen niin keväällä, kesällä kuin syksyllä.

Tulimäen kallioaluetta ei arvioitu kangasvuokolle potentiaaliseksi kasvupaikaksi. Pääosassa aluetta kalliota peittää ohut maaperäkerros, joka on lajin kannalta liian hienojakoista ja ravinteista. Kangasvuokko ei pysty kilpailemaan tällaisilla paikoilla muita kasvilajeja vastaan. Aivan kallion laella on pieni maaperältään karumpi ja kanervavaltainen alue, josta kangasvuokon esiintyminen oli helppoa inventoida kattavasti ja luotettavasti. Lisäksi kallioalueella on muutama hyvin pieni jäkälävaltainen paljastuma, mutta niistä kangasvuokon tarvitsema maaperä puuttuu käytännössä katsoen kokonaan.

Kuva 2. Näkymä Tulimäen laen hakkuualueelta syyskuussa 2025. Valokuva © Marko Vauhkonen.

Kirjoverkkoperhonen

Vuoden 2024 luontoselvityksessä (Vauhkonen 2025) todettiin, että Tulimäen kallioalueen lakiosa saattaisi sopia kirjoverkkoperhosen elinympäristöksi, mutta kohteella ei todennäköisesti sijaitse lajin lisääntymispaikkoja, sillä kirjoverkkoperhosen toukkien ravintokasvi kangasmaitikka esiintyy liian niukkana.

Kirjoverkkoperhosen toukkien pääravintokasvit Suomessa ovat metsä- ja kangasmaitikka, joista vain jälkimmäinen esiintyy Tulimäen kallioalueella. Kirjoverkkoperhoselle sopivat lisääntymispaikat ovat yleensä melko avoimia (esim. metsänreunat, kalliot, voimajohtaukeat) tai ainakin harvapuustoisia paikkoja, joissa maitikoita esiintyy riittävän runsaasti.

Kirjoverkkoperhosen lisääntymispaikat voidaan inventoida luotettavimmin elo–syyskuussa, jolloin toukkapesät ovat havaittavissa maitikkakasvustoissa (ks. Nieminen & Ahola 2017). Kangasmaitikka vaikutti vähentyneen Tulimäen alueella avohakkuun jälkeen. Lajin yksilöt olivat maastokäynnin aikaan jo lakastuneita, mutta olivat edelleen löydettävissä huolellisella etsinnällä. Kallioalueella ei edelleenkään todettu niin runsaita maitikkakasvustoja, että ne todennäköisesti olisivat sopineet kirjoverkkoperhosen lisääntymispaikaksi. Lakastuneissa kangasmaitikoissa ei todettu kirjoverkkoperhosen toukkapesiä tai niiden jäänteitä (seitti).

Tulimäen kallioalue ei ole nykyisin kirjoverkkoperhoselle potentiaalista lisääntymisympäristöä. Todennäköisesti alue kehittyy lajin kannalta vain huonompaan suuntaan lähivuosina, jos kiviaineksen ottaminen käynnistyy vasta myöhemmin. Hakkuualueelle kasvaa taimikkoa ja vesakkoa sekä melko korkea ja tiheä aluskasvillisuus (heinät, vadelma, maitohorsma), jossa kangasmaitikka ei pääse runsastumaan.

Eteläisempi suo

Vuoden 2024 luontoselvityksessä (Vauhkonen 2025) todettiin Tulimäen kallioalueelta kolme arvokasta luontokohdetta. Näistä eteläisemmän suon nykytila tarkastettiin maastossa syyskuussa 2025. Vuonna 2024 vesitaloudeltaan luonnontilainen suo oli mustikkakorpea ja mustikkakangaskorpea.

Syyskuussa 2025 todettiin, että myös eteläisemmän suon puusto on avohakattu (kuva 3). Suo on kuivunut ja sen kasvillisuus on täysin muuttunut. Kohteen läpi on ajettu metsäkoneella, mistä on jäänyt syvä ajoura.

Eteläisempi suo ei enää täytä uhanalaisten luontotyyppien (Kontula & Raunio 2018) tai METSO-ohjelman (Syrjänen ym. 2016) kriteereitä.

Kuva 3. Tulimäen eteläisempi suo syyskuussa 2025. Valokuva © Marko Vauhkonen.

4 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 5/2018:1–925.
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2024: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korj. p. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023:1–374.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017:1–278.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742:1–113.
- Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016–2025. – Ympäristöministeriön raportteja 17/2016:1–75.
- Vauhkonen, M. 2025: Lahti, Ruuhimäki, Tulimäen kallioalue. Luontoselvitys 2024. – Ympäristösuunnittelu Enviro Oy. 13 s.